

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Lietuvos edukologijos universiteto
EUROPOS ISTORIJOS PROGRAMOS (612V22001)
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovas: Doc. dr. Vygantas Vareikis

Doc. dr. Rita Regina Trimonienė

Grupės nariai:

Prof. habil. dr. Tamara Bairašauskaitė

Giedrius Kviklys

Išvados parengtos lietuvių kalba
Report language - Lithuanian

Vilnius
2013

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Europos istorija
Valstybinis kodas	612V22001
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis (šaka)	Istorija pagal teritoriją (V200) (Europos istorija (V220))
Studijų programos rūšis	universitetinės studijos
Studijų pakopa	pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	nuolatinė (3,5), iššęstinė (5)
Studijų programos apimtis kreditais	210
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Europos istorijos bakalauras
Studijų programos įregistravimo data	2010-12-02

TURINYS

TURINYS.....	3
I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	5
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai.....	5
2.2. Programos sandara	6
2.3. Personalias	9
2.4. Materialieji ištekliai.....	11
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	12
2.6. Programos vadyba.....	14
III. REKOMENDACIJOS.....	15
IV. APIBENDIRAMASIS ĮVERTINIMAS.....	17

I. IŽANGA

Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) istorijos pagal teritoriją krypties pirmos pakopos studijų programą *Europos istorijos* vertino Studijų kokybės vertinimo centro (SKVC) suformuota ekspertų grupė. Grupės darbą koordinavo ir jos vizito į LEU metu dalyvavo SKVC vyriausioji specialistė Aušra Leskauskaitė. Išorinio vertinimo tikslas – patikrinti šios studijų programos vidinės kokybės užtikrinimo sistemos procedūrų patikimumą ir efektyvumą, pateikti rekomendacijas gerinti studijų kokybę, nustatyti, ar studijų programa atitinka teisės aktų reikalavimus ir pateikti išvadas sprendimui dėl programos akreditavimo.

Europos istorijos bakalauro universitetinių studijų programos savianalizės suvestinė su priedais ekspertų grupės nariams buvo pateikta 2013 metų balandžio 25 dieną. Ekspertų grupės vadovas doc. dr. V. Vareikis nariams paskirstė vertinimo užduotis. Išorinį vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo studijų programos savianalizės suvestinės ir jos priedų nagrinėjimo. Ją vertinant vadovautasi universitetines studijas reglamentuojančiais įstatymais ir normatyviniais teisės aktais, SKVC direktoriaus 2010 m. gruodžio 20 d. (Įsakymas Nr. 1-01-162) paskelbta „Vykdomų studijų programų vertinimo metodika“ (toliau – Metodika), kitais išoriniam vertinimui reikalingais dokumentais. Iki vizito į LEU grupės vadovas gavo ir susistemino preliminarious grupės narių pastabas, vertinimus, klausimus.

Ekspertų grupė 2013 m. gegužės 20 d. vizitavo LEU Istorijos fakultetą, kur susitiko su Istorijos fakulteto administracija, studijų programos savianalizės suvestinės grupės rengėjais, studijų programos dėstytojais, studentais, socialiniais partneriais, susipažino su fakulteto materialine baze (auditorijos, biblioteka). Vizito pabaigoje IF administracija ir dėstytojai buvo supažindinti su bendrais ekspertų grupės pastebėjimais ir apibendrinimais.

2013 m. birželio pradžioje buvo parengtos preliminarious ekspertų grupės vertinimo išvados, kurios buvo nusiųstos SKVC. Ekspertai pateiktą savianalizės suvestinę galutinai įvertino vadovaujantis Metodikos 12, 42, 43 punktais ir pastebėjimais vizito metu.

Ekspertų grupė konstatuoja, jog vertinant *Europos istorijos* studijų programą ne dėl savianalizės suvestinės rengėjų kaltės buvo susidurta su faktinių duomenų ir informacijos trūkumu, o tai neleidžia daryti gilesnių apibendrinančių išvadų. Kadangi ši programa buvo akredituota 2010 metais ir yra vykdoma nuo 2011 metų rugsėjo 1 d., programos studentai ekspertų vizito metu dar nebuvo baigę antro kurso, išklaušę eilės numatytų studijų dalykų, atlikę *Europraktikos*, nebuvo apgynę ne tik baigiamojo, bet ir kursinio darbo, nebuvo ir negalėjo būti susitikimo su absolventais ir darbdaviais. Tuo tarpu šie parametrai yra svarbus vykdomos *Europos istorijos* studijų programos kokybės vertinimo rodiklis. Ekspertų susitikimo su administracija metu paaiškėjo su šia programa susijusios aplinkybės (žr. *Vertinimo išvados*, p.

13), kurios neleido *Europos istorijos* programos vykdytojams nuo 2012 metų rudens semestro priimti studentų ir pasirašyti sutarčių su stojančiais (Žr. *Savianalizės suvestinė, t. 1, 8 priedas*). Nesiimdami spręsti teisinių šios problemos aspektų, konstatuojame jog tai galėjo turėti įtakos perspektyviam programos planavimui ir programos vykdytojų nuotaikoms.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

LEU *Europos istorijos* studijų programa vykdoma tik dvejus metus, todėl dar nėra galimybės įvertinti, ar yra pasiekti studijų rezultatai. Iš kitų Lietuvos universitetuose vykdomų istorikų rengimo studijų programų ji išsiskiria tuo, kad yra skirta rengti Europos, o tiksliau, atskirų jos regionų istorijos **tyrėjus**, suteikiant jiems fundamentalias Europos istorijos žinias, susietas su dabarties realijomis. Lietuvos aukštosiose mokyklose tai pirma tokio pobūdžio studijų programa, atliepanti besikeičiančios Europos aktualijas. Programos tikslas ir studijų rezultatai yra pagrįsti akademiniais reikalavimais ir visuomenės poreikiais.

Programos tikslas yra suformuluotas aiškiai („*parengti kompetetingus Europos istorijos specialistus, gebančius tyrinėti Europos istoriją ir jos tautų kultūrą, pritaikyti įgūdžius ir žinias savarankiškai veiklai ir tolesniam mokymuisi <...> etc.*“) (*Savianalizės suvestinė*, p. 5) ir yra patikslintas lyginant su 2010 metais suformuotu tikslu. Programos vykdytojai pačioje savianalizės suvestinėje ne kartą akcentuoja *Europos istorijos* programos specifiką – programa orientuota į fundamentalią Europos istorijos pažinimą (p. 9) ir Europos istorijos tyrimus (p. 5). Tokiu būdu, reikia suvokti, kaip šie siekiai koreliuoja su programos vykdytojų (personalo) mokslinė potencija ir mokslo produkcija (monografijos, mokslo studijos, mokslo straipsniai, projektai etc.). Kai kurie studijų tikslo apibrėžimai gali būti vertinami kaip nekonkretūs ir orientuoti ne į programos siekį, bet kaip madingos metakalbos pavyzdžiai (pvz „išugdyti mąstymo gebėjimus ir požiūrius <...> didinant gebėjimą integruotis į Europos bendruomenę“ (p. 3).

7 studijų rezultate teigiama, jog studentas gebės „*būti atviru ir iniciatyviu, produktyviai ir veiksmingai (?) bendradarbiauti su kitais žmonėmis*“ (p.7). Tokie pat gebėjimai yra siekiamybė ir gimnazijų bei kolegijų programose, tad šis sakinytis yra perteklinis. 3 rezultatas yra nevisai aiškus dėl dvinarės sakinio struktūros – „*gebės rinkti, kaupti, tvarkyti, saugoti dokumentinę ir kitą (audiovizualinę, skaitmeninę, etc.) medžiagą, naudojant pagrindinius istorijos metodologinius principus tirti, analizuoti, interpretuoti ir kritiškai vertinti šaltinius, mokslinius,*

žiniasklaidos bei kt. tekstus“. Pabraukta dalis iškrenta iš konteksto ir ją būtų buvę geriau išskirti suformuojant atskirą rezultatą arba prijungiant prie kito.

Programos tikslai ir rezultatai viešai skelbiami LEU tinklapyje ir AIKOS sistemoje. Palyginti su 2010 m. akredituotos studijų programos studijų rezultatais jų sumažėjo nuo vienuolikos iki septynių. Didžioji jų dalis tapo skaidresni ir labiau suprantami, formuluojami atsižvelgiant į mokslines, dalykines kompetencijas ir vertybines nuostatas. Programoje yra orientuojamasi į dalyko turinio išmanymą, kalbų mokėjimą, gebėjimus, vertinimą. Studijų rezultatai siejami su Europos regionų istorija ir Lietuvos istorijos problematika europiniame kontekste ir koreliuoja su dėstomais dalykais. Programos pavadinimas, numatomi studijų rezultatai, jos turinys ir suteikiama kvalifikacija iš esmės koreliuoja tarpusavyje.

Programos studijų rezultatų ir Studijų pakopų aprašo bei Lietuvos kvalifikacijų sandaros 6 lygio atitiktys (p. 7–9) yra pateiktos kokybiškai ir techniškai nepriekaištingai.

Tad programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai iš esmės atitinka studijų rūšį, pakopą ir Lietuvos kvalifikacijų sandaroje nustatytą kvalifikacijų lygį. Klausimas dėl darbo rinkos poreikių lieka neatsakytas, nes tokie poreikiai nėra aiškiai apibrėžti ilgalaikiuose valstybės strateginiuose planuose, o suteikiamas platus humanitarinis (šiuo atveju istoriko) bakalauro išsilavinimas ne tik LEU, bet ir kitose aukštosiose mokyklose atlieka svarbią funkciją didindamas bendrą Lietuvos intelektualinį potencialą.

Srities stiprybės: Programos tikslas ir dauguma rezultatų yra suformuoti pakankamai aiškiai ir logiškai; yra atsižvelgiama į tokio pobūdžio programoms keliamus reikalavimus. Istorijos studijos orientuojamos į platesnį universalų europinį kontekstą, yra išreikštas vertybinių nuostatų formavimas; sustiprintas užsienio kalbų mokymas.

Srities silpnybės: nepakankamas *Europos istorijos* programos tikslų ir rezultatų viešinimas (tai pažymi ir savianalizės suvestinės rengėjai); kai kurie rezultatai (3, 7) nėra iki galo logiškai apibrėžti ir struktūruoti, tad juos reikėtų tobulinti.

2.2. Programos sandara

Programos sandara atitinka universitetinių pirmosios pakopos studijų programoms („*Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašas*“, patvirtintas LR švietimo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. V-501) keliamus reikalavimus. Ją sudaro minimalus šioms programoms numatomų kreditų skaičius, iš viso 210 kreditų (privalomieji kursai – 183 kreditai, pasirenkamieji moduliai – 27 kreditai). Iš jų 15 kreditų sudaro bendrauniversitetiniai dalykai, 168 kreditus studijų krypties dalykai ir 27

kreditus studentų pasirenkami dalykai (2 iš siūlomų 5). Studentai turi galimybę rinktis visame LEU siūlomos modulių, o tai yra būtinas universitetinio universalaus išsilavinimo elementas. Dalykų apimtis atitinka formalius reikalavimus. Studijuojamų dalykų rezultatai iš esmės yra susieti su studijų programos rezultatais.

Studijų dalykai išdėstyti nuosekliai. Pagrindinis dėmesys skiriamas šių regionų – Vakarų, Vidurio, Rytų ir Šiaurės Europos istorijai bei kultūrai remiantis chronologiniu principu. Atskirų valstybių istorijos įvykiai, svarbūs viso regiono istorijos raidai, akcentuojami dėstomų dalykų turinyje. Sprendžiant pagal dalykų aprašus daugumos dalykų temos nesikartoja, o jų turinys iš esmės atitinka studijų rūšį ir pakopą.

Į *Europos istorijos* studijų programos studijų krypties dalį įeina praktikos (archeologinė, muziejinė arba archyvinė ir europapraktika), kursinis darbas ir baigiamasis bakalauro darbas (12 kreditų). Bendra praktikų apimtis, kaip yra reikalaujama „*Laipsnį suteikiančių studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo*“ bendrosiose nuostatose yra ne mažiau kaip 10 kreditų.

Tikėtina, kad studijuojamų dalykų turinys leis pasiekti numatomus studijų rezultatus (pakartosime – studentai dar tik mokosi antrame kurse). Siekiant programos vientisumo daugelyje dalykų yra akcentuojamas ryšys tarp Europos regionų (Vakarų, Vidurio ir Rytų, Šiaurės Europa, kai kur – Pietų Europa). Programoje daug dėmesio yra skiriama užsienio kalboms, praktinei istorinių dokumentų analizei. Programos turinys sudarytas atsižvelgiant į naujausius istorijos mokslo pasiekimus, nors rekomenduojamos literatūros sąrašuose pasitaiko ir pasenusių veikalų (dalykas „Pagalbiniai istorijos mokslai“).

Konstatuotina, jog ne visi dalykų aprašai yra lygiaverčiai, o kai kurių dalykų turinio kokybė kelia abejonių. Vieni, kaip „Lietuva Europoje I“, yra orientuoti problemiška ir analitiška, kitų (tokių kaip „Vidurio ir Rytų Europos istorija I-II“) temos surašytos chronologine tvarka, be jokių probleminių klausimų, nėra analitinių temų, tad neaišku, kaip bus galima pasiekti numatytus rezultatus, kurie atsisipindi koreliacinėse lentelėse. Dalyke „Vakarų Europos istorija I (Viduramžiai)“ neaiški dėstymo koncepcija, nes pagrindinis dėmesys paskaitose ir seminaruose yra skiriamas Bažnyčios istorijai.

Kai kurių dalykų turinyje pasigendama proporcingo Europos regionų ir Lietuvos istorijos temų subalansavimo. Dalis dalykų yra perkrauta Lietuvos istorijos siužetais, tuo tarpu Europa lieka kontekste (nors turėtų būti priešingai). Ypač tai atsiskleidžia seminarų temose („Europos teisės istorija“, „Europos diplomatijos istorija“, „Europos architektūros ir dailės istorija“).

Dalykas „Vidurio ir Rytų Europos istorija III (XIX – XXI a.)“ yra perkrautas Rusijos istorijos temomis. Dalykas „Lietuva Europoje II“ yra tiesiog sudarytas iš Lietuvos istorijos klausimų, kurių pateikimo logika ne visada aiški. Dalykas „Religijos Europos istorijoje“ perkrautas teologiniais klausimais. Dalykas „Europos istorija ir metodologija“ pagal turinį

perteikia Europos šalių istoriografiją. Kai kurių dalykų tikslai yra formuluojami neapibėžtai. Pvz., tikslas „studijuoti ... istoriją“ (Antikos istorija); „išryškinti ... disciplinos autoritetus“ (Europos estetikos ir meno filosofija), „akcentuoti“ ir t. t. Lotynų kalba, remiantis *Savianalizės suvestine* (p. 11) priskiriama bendrojo lavinimo dalykams, tačiau pagal programos turinį ji atsidūrė šalia studijų krypties dalykų. Kelia abejonių teiginys, kad „dauguma studentų yra išlaikę anglų kalbos egzaminą ir šia kalba skaityti ir komunikuoti geba“ (p. 11). Iš to daroma išvada, kad studentai turėtų mokytis kitų kalbų. Pagrindinę bendravimo kalbą ES (jau nekalbant apie *Academic English*) reikėtų nuolat tobulinti.

Trečiojoje programos dalyje numatytų pasirenkamų dalykų (modulių) yra per mažai (5). Kelia abejonių pasirenkami dalykai pavadinti „Šalitra“, kuriuos dėsto filologai. Juos sudaro bendros enciklopedinio-turistinio pobūdžio žinios apie šalį, kurios kalbos yra mokomasi. Tokio pobūdžio dalykai paprastai skaitomi užsienio kalbų besimokantiems studentams, bet ne istorikams. Tokie dalykai neatitinka programos tikslo – suteikti fundamentalias Europos istorijos žinias.

Studijų metodai yra įprasti kitoms aukštosioms Lietuvos ir užsienio mokykloms: paskaitos, seminarai, savarankiškas istorinės literatūros studijavimas, kartais įtraukiamos diskusijos.

Dalykai baigiami egzaminu, visa studijų programa – bakalauro baigamuoju darbu. Ekspertų grupė, dėl aukščiau minėtų priežasčių, negalėjo susipažinti su baigiamaisiais darbais ir jų kokybe, bet buvo pateiktos 2012–2013 m. užregistruotos kursinių darbų temos. Kai kurios temos kelia abejonių dėl sąryšio su studijų programa. Taip studentas A. P. rengia kursinį darbą „Kauno sunkioji pramonė tarpukaryje“ (darbo vadovas – etnologas prof. dr. L. Klimka (Baltų proistorės katedra (?), o studentė I.V. rašo darbą tema „Lietuvoje gyvenančių etninių mažumų kultūrinis gyvenimas 1918–1940 m.“ (vadovas dr. A. Svarauskas). Šios temos nekoreliuoja su studijų programa orientuota į Europos dimensiją.

Atskirų dalykų apimtis vienoda nuolatinės ir iššęstinės formų studijoms, tiesa, seminarų bei paskaitų valandos pasiskirsčiusios šiek tiek kitaip, bet formalieji reikalavimai yra išlaikyti. Programos struktūra atitinka teisės aktų keliamus reikalavimus ir kriterijus. Nors ekspertai turi pastabų, iš esmės konstatuotina, kad dalykai ir moduliai išdėstyti nuosekliai, jų turinys ir metodai leidžia pasiekti studijų rezultatus.

Srities stiprybės: Programos sandara, orientuota į Europos regionų istorijos pažinimą, suformuota pagal formaliuosius reikalavimus ir atitinka studijų tikslą ir rezultatus. Sustiprintas užsienio kalbų ir lotynų kalbos dėstymas, nuosekliai planuojama ugdyti praktinius studentų įgūdžius.

Srities silpnybės: Dalies dalykų turinyje nesubalansuotos Europos ir Lietuvos istorijos temos; ne visi dalykų aprašai yra pateikti kokybiškai ir nuosekliai. Pasirenkamą „Šalityros“ dalykų modulį sudaro bendros enciklopedinio-turistinio pobūdžio žinios apie atskiras šalis.

2.3. *Personalas*

„Europos istorijos“ studijų programą vykdomasis personalas atitinka teisės aktų reikalavimus, o dėstytojų kvalifikacijos pakanka programai vykdyti ir numatomiems studijų rezultatams pasiekti. Šiuo metu programoje yra pasitelkti 26 dėstytojai: 6 turi profesoriaus pedagoginį vardą ir 2 iš jų habilituoto daktaro mokslo laipsnį, 1 eina profesoriaus pareigas, 10 turi docento vardą, 2 eina docento pareigas, 6 lektoriai (iš jų 3 turi daktaro mokslo laipsnį) ir 1 asistentas. Dauguma studijų pagrindų dalykų dėstytojų turi didelę didaktinio darbo patirtį. Programoje dalyvauja jauni lektoriai, kurie perima dėstomus dalykus iš vyresnių kolegų.

Kita vertus, du dėstytojai, turintys nemenką mokslinio ir pedagoginio darbo stažą (15–17 metų), nekelia kvalifikacijos ir neturi mokslo laipsnio. Tuo tarpu vienas jų (T. Baranauskas) *Europos istorijos* programoje turi du dėstomus dalykus ir muziejinę, archyvinę praktiką. Nors formaliai dėstytojų su mokslo laipsniais programoje visiškai pakanka, tačiau per 10–15 metų aktyviems Universiteto dėstytojamas reikėtų apginti disertaciją, kuri suteiktų galimybę dalyvauti konkursiniuose mokslinių tyrimų, o ypač tarptautiniuose projektuose.

Savianalizės suvestinės autoriai teigia, jog „*analizės duomenys leidžia teigti, kad bendrojo lavinimo ir studijų pagrindų dalykus dėsto ilgametę pedagoginio darbo patirtį turintys mokslininkai tyrėjai, kurių tyrimų problematika glaudžiai susijusi su jų dėstomais kursais*“ (žr. 2 priedą)“ (Savianalizės suvestinė, p. 12). 2 priedo duomenys rodo, kad dalies studijų pagrindų dėstytojų mokslo tyrimai nėra susiję su jų dėstomais dalykais. Su išlygomis prie dėstytojų, kurių tyrimai koreliuoja su *Europos istorijos* kursais, galima priskirti D. Alekna, T. Alekniene, A. Gaižutį, S. Grigaravičiūtę, A. Mickevičių (antraeilės pareigos), J. Skirių ir R. Šmigelskytę-Stukienę (antraeilės pareigos), t. y. 7 iš 26 studijų programos dėstytojų.

Kyla klausimas, kaip naujos ambicingos *Europos istorijos* studijų programos realizavimas keičia ir formuoja dėstytojų mokslinių tyrimų kryptį? Norint pasiekti studijų programos rezultatus nepakanka vien tik skaityti paskaitas ar vesti seminarus, juolab, kad yra orientuojamasi į fundamentalų Europos istorijos pažinimą (Savianalizės suvestinė, p. 9) ir Europos istorijos tyrimus (*ten pat*, p. 5). Tenka konstatuoti, kad didžioji dauguma dėstytojų nedalyvauja tyrimuose ar projektuose, **tiesiogiai susijusiuose** su *Europos istorijos* programa. Savianalizės suvestinėje neatsispindi informacija apie aukštojoje mokykloje vykdomus mokslinius tyrimus, kurie būtų bent iš dalies susiję su šia programa. Remiantis pateiktais

duomenimis: „*taikomuosiuose moksliniuose tyrimuose dalyvauja 5 dėstytojai <...>, projektinėje veikloje dalyvavo 8 dėstytojai (11 projektų), 3 projektai dar yra vykdomi. Per 2008–2012 m. laikotarpį mokslo veikloje dalyvavo 26 dėstytojai. Per šį laikotarpį 9 dėstytojai paskelbė 11 monografijų, 26 dėstytojai paskelbė 96 mokslinius straipsnius <...>, 3 dėstytojai paskelbė 4 recenzuojamas konferencijų medžiagas ir 3 šaltinių publikacijas“ (Savianalizės suvestinė, p. 12). Tačiau prie fundamentalių, su Europos istorija susijusių tyrimų, būtų galima priskirti tik D. Aleknos projektą „Jordano Romana ir Getika“, tyrimas, vertimas, komentarai ir iš dalies LMT finansuojamą T. Aleknienės projektą „Platono, Filebas‘: teksto tyrimas ir vertimas“. *Europos istorijos* programos vykdytojai turėtų sustiprinti projektinę veiklą. Nepaisant to, kad ši programa vykdoma tik dvejus metus, galima konstatuoti menką dėstytojų dalyvavimą akademinuose mainuose, kuris yra būtinas vykdant *Europos istorijos* studijų programą.*

Daugumą programos vykdytojų sudaro vidutinio amžiaus personalas. Vyksta ir personalo atsinaujinimo procesas. 2011–2012 m. m. į vykdomą programą buvo įtraukti du jauni mokslininkai (A. Svarauskas, P. Blaževičius) ir vienas magistras, šiuo metu studijuojantis VDU doktorantūroje (M. Nefas). Tačiau jaunieji dėstytojai programoje yra panaudoti ne visai pagal kvalifikaciją. Magistro laipsnį turintis asmuo nuo 2013 metų dėstys sudėtingą dalyką „Vakarų Europos istorija III (XIX–XXI a. pr.)“, tuo tarpu jo tyrimų kryptis yra susijusi su Lietuvos šaulių sąjunga tarpukaryje. Galima konstatuoti, jog kai kurių dėstytojų kursai nekoreliuoja su jų moksline veikla. Pavyzdžiui, prof. Alfonsas Motuzas dėsto dalyką „Europos dailės ir architektūros istorija“, tačiau jo mokslinių interesų sritis ir publikacijos neatitinka dalyko aprašo.

Daugumos dėstytojų tyrimai yra susieti su Lietuvos istorijos problematika. Per susitikimą su programos dėstytojais paaiškėjo, kad jie suvokia būtinybę savo tyrimus susieti su Europos istorija ar jos kontekstu. LEU IF Visuotinės istorijos katedros iniciatyva nuo 2007 m. leidžiamas tęstinis leidinys „*Historia universalis in Lithuania*“, tačiau jis tik iš dalies atliepia gilinimosi į Europos regionų istoriją poreikį. Teigiamas reiškinys – programos dėstytojų iniciatyva iš prancūzų kalbos yra verčiamas „*Senovės Graikijos istorijos*“ vadovėlis, kuris pasitarnaus ir kitų aukštųjų mokyklų studentams.

LEU suteikia galimybes profesiniam tobulėjimui, buvo keletas mokymų, susijusių su studijų proceso tobulinimu. LEU taip pat turi galimybes siūsti dėstytojus stažuotis į užsienio aukštąsiais mokyklas ir mokslo tyrimų centrus. Tačiau programos dėstytojų užimtumas ir dideli pedagoginio darbo krūviai (verta išskirti informaciją apie Istorijos fakulteto dėstytojų pedagoginio darbo krūvį 2011–2013 m. m., kuris yra gana didelis (bendras IF dėstytojų, vykdančių visas studijų programas LEU, vidutinis darbo krūvis 2012–2013 m. m. vienam etatui sudaro 1249,03 val. per metus) (Savianalizė suvestinė, p. 15)) nepalieka pakankamai laiko vyksti į stažuotes ar aktyviau vykdyti mokslinę bei projektinę veiklą.

Srities stiprybės: Studijų pagrindų dalykų dėstytojų didaktinio darbo patirtis yra didelė, o bendra kvalifikacija pakankama programai vykdyti. Į programos vykdymą yra įtraukti jaunieji mokslininkai, du iš jų neseniai įgijo daktaro laipsnį, vyksta racionali kartų kaita. Universitetas stengiasi kelti akademinio personalo kvalifikaciją įvairių mokymų metu.

Srities silpnybės:

Nepakankamas mokslinių tyrimų susiejimas su dėstomais dalykais ir bendru *Europos istorijos* programos tikslu. Nepakankamas dėstytojų akademinis mobilumas, kuris galėtų skatinti profesinį tobulėjimą ir naujų žinių įgijimą; nepakankamas dalyvavimas tarptautiniuose projektuose.

2.4. Materialieji ištekliai

LEU turi gerai įrengtas auditorijas, pritaikytas didesniems studentų srautams ir grupiniams užsiėmimams. Auditorijų ir vietų skaičius jose yra pakankamas. *Europos istorijos* studijų programai vykdyti naudojamos dvi amfiteatrinės auditorijos ir 9 auditorijos tinka akademinų grupių paskaitoms ir seminarams. Didesnės auditorijos yra aprūpintos stacionarine multimedija įranga. Mažesnėse auditorijose taip pat yra arba multimedija įranga, arba galimybė naudoti nešiojamą įrangą, veikia kompiuterinė klasė, įrengtas bevielis internetas. 2013 metais pradės veikti nauja auditorija.

Fakulteto bibliotekos skaitykloje (30 darbo vietų, 8 kompiuterizuotos darbo vietos) yra patogi prieiga prie universiteto įsigytų duomenų bazių, pvz., LEU bibliotekos elektroninių knygų duomenų baze *ebrary Academic Complete*. Studijų programos studentai jomis aktyviai naudojasi. IF bibliotekoje įrengti patogūs naudoti atviri fondai, aprūpinti knygomis lietuvių ir užsienio kalbomis, vadovėliais, enciklopedijomis, periodiniais leidiniais, kurių neturi kitų universitetų bibliotekos. Bibliotekos darbo laiku studentai patenkinti, o jos darbuotojai pastebi, kad skaitykla aktyviai naudojama pirmoje dienos pusėje, o popietinėmis valandomis ji yra apytuštė.

Veikia du metodiniai kabinetai, kuriuose saugomi studentų baigiamieji darbai, naujausia gaunama literatūra ir metodinės priemonės, laisvai prieinamos studentams.

Europos istorijos studijų programos studentai turi atlikti archeologinę, muziejinę, archyvinę praktikas ir Europraktiką. Visoms numatytoms praktikoms atlikti materialinė bazė yra suformuota. Ypač gerą bazę turi archeologinė praktika (2012 m. ji dvi savaites buvo vykdoma Pabaisko mūšio vietoje Ukmergės rajone), kurią dėstytojai ir studentai vertina kaip puikiai organizuotą tiek materialiniu, tiek tiriamuoju požiūriu. Planuojama, kad *Europraktika* bus vykdoma bendradarbiaujant su Lietuvoje veikiančiomis ES institucijomis (Europos parlamento

informacinis biuras, ES atstovybė Lietuvoje, ES informacinis centras ir jo padaliniai), taip pat su Lietuvos institucijomis, tiesiogiai dirbančiomis su ES (LR Seimo ES informacinis biuras, LR URM ir kt.), tačiau konkrečios sutartys su šiomis institucijomis nėra sudarytos. Tad kaip bus organizuojama ir kur konkrečiai vyks Europraktika nėra aišku, nes dar tik vyksta derybos su socialiniais partneriais (p. 26).

Muziejinei ir archyvinei praktikai materialinė bazė yra tinkama, tačiau pasigendama gilesnio turinio (pažinties su muziejų ir archyvų fondais) bei formalių ryšių (sutartys etc.) su praktikos realizavimo institucijomis užmezgimo. Vykusia praktikos forma laikytina 2013 m. išvyka į Paryžiaus muziejus (*Musée du Louvre, Basilique cathédrale de Saint-Denis, Cabinet des Médailles, Sainte-Chapelle; Conciergerie, Musée de Cluny, Musée des Beaux-Arts de la Ville de Paris, Musée de l'Armée*) su konkrečiomis praktinėmis užduotimis. LEU Istorijos fakultetas šią studentų praktiką apmokėjo savo lėšomis. Studentams tokia išvyka neabejotinai padarė didelį įspūdį, tačiau sistemingoms praktikoms užsienio institucijose materialinė bazė nesukurta, tad būtų logiška orientuotis ir į Lietuvos resursus. Tačiau archeologinė, muziejinė ir archyvinė praktikos Lietuvoje gali suformuoti bendrus istoriko įgūdžius, bet ne specifinius Europos istorijos specialistų įgūdžius.

LEU Humanitarų bibliotekos fonduose yra sukauptas reikiamas kiekis literatūros reikalingas realizuojamai studijų programai. *Europos istorijos* programos studentai gali naudotis turtingomis Vilniaus bibliotekomis, kuriose gausu istorinių knygų, ir archyvais (LCVA, LYA, LVIA etc.).

Srities stiprybės: LEU IF turimi materialiniai ištekliai yra visiškai pakankami šiai studijų programai įgyvendinti, tinkama ir jauki biblioteka, tinkamos literatūros komplektacija, įrengtos modernios auditorijos, turima ir naudojama archeologinės praktikos bazė, yra istorijos didaktikos kabinetas su gausia metodine medžiaga.

Srities silpnybės: Trūksta materialinių išteklių organizuoti pilnavertę praktiką užsienio muziejuose ir archyvuose. Nėra nustatytos specializuotos Europraktikos vietos, dar tik vyksta derybos su būsimais socialiniais (praktikos) partneriais. Programos rengėjai pažymi, kad trūksta bendrųjų vadovėlių kai kuriems kursams, bet tai visų Lietuvos aukštųjų mokyklų problema.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Priėmimo į „Europos istorijos“ studijas reikalavimai atitinka LAMA BPO priėmimo į pirmos pakopos universitetines studijas sąlygas. Stojimo į *Europos istorijos* studijas rezultatai rodo, kad šią studijų programą rinkosi motyvuoti studentai. Vykstant pirmajam priėmimui į

naują studijų programą 2011 m. pirmuoju prioritetu buvo pateikti 6 prašymai, antruoju – 12, trečiuoju – 17 prašymų. Buvo priimta studijuoti 12 studentų (4 vf ir 8 vnf). 2011 m. rugsėjo pradžioje į *Europos istorijos* programą perėjo 2 studentai iš *Taikomosios istorijos* programos. 2012 m. priėmimas į šią studijų programą neįvyko dėl tam tikrų teisinių, su *Europos istorijos* studijų programos vykdytojais nesusijusių aplinkybių – norinčių studijuoti pirmuoju prioritetu buvo 10, antruoju – 13, tačiau pagal LAMA BPO raštą „į *LEU pirmosios pakopos studijų programą Europos istorija pirmojo etapo metu į valstybės finansuojamas ir nefinansuojamas vietas galėjo būti priimti ne daugiau kaip 6 stojantieji*“ (p. 22).

Pokalbis su studentais, kurių susirinko beveik visas kursas (11 žmonių), parodė, kad dauguma supranta, ko jie tikisi iš studijuojamų dalykų, studijomis nėra nusivylę ir mato karjeros perspektyvą. IF reguliariai organizuoja šios studijų programos studentų apklausą, aiškinasi studentų lūkesčius, susijusius su studijomis.

Studijų procesas yra gerai organizuotas, sudarytas studentams patogus užsiėmimų tvarkaraštis. Tačiau dalis dėstytojų mano, kad numatytosios studijų trukmės – 3,5 metų – nepakanka kokybiškiems studijų rezultatams pasiekti, nors administracijos atstovai išreiškė kitokią nuomonę.

Šios programos priėmimo į studijas reikalavimai yra pagrįsti, o pats studijų proceso organizavimas užtikrina tinkamą programos įgyvendinimą ir studijų rezultatų pasiekiamumą. Pasiekiamų vertinimo sistema yra adekvati ir vieša, tačiau sudėtinga būtų ką nors pasakyti apie absolventus, kadangi jų paprasčiausiai dar nėra.

Pastebėtina, kad *Europos istorijos* programos studentai mieliau dalyvauja ne mokslinėje, bet edukacinėje ir kitokiose visuomeninėse veiklose, tačiau, kita vertus, jie mokosi tik antrame kurse. Natūralu, kad studentai dar nėra pasirengę aktyviau įsitraukti į mokslinę ir taikomąją veiklą. Jie tik šį pavasario semestrą rašo kursinius darbus, kurių temos, išskyrus dvi yra tiesiogiai susijusios su *Europos istorijos* problematika. LEU turi geras sąlygas studentams dalyvauti judumo programose, tačiau antraisiais mokslo metais *Erasmus* programos teikiamomis galimybėmis ketina pasinaudoti 2 studentės.

Studentų pasiekimų vertinimų sistema šioje studijų programoje nesiskiria nuo vertinimo sistemos kitose IF studijų programose. Studentų pasiekimai vertinami kaupiamojo pažymio būdu pagal dešimties balų sistemą. Paprastai egzamino balą sudaro 50 % procentų semestro metu įgyto įvertinimo už darbą seminarų, koliokviumų metu, rašto bei kitas savarankiško darbo užduotis, ir 50 % – už egzamino metu parodytas žinias, supratimą bei gebėjimus. Tačiau atskirų kursų dėstytojai yra numatę ir dalyko apraše nurodę jų dėstomam dalykui labiausiai tinkamo vertinimo strategiją. Studentus vertinimo sistema tenkina. Tačiau jie pageidauja, kad LEU būtų taikoma elektroninė vertinimo sistema, o ne seno pavyzdžio studijų knygelės. Be to, jie teigia,

kad neturi galimybės internete susipažinti su dalykų aprašais. Apie dėstomo dalyko turinį, privalomą ir papildomą literatūrą juos informuoja dėstytojai užsiėmimų metu.

Mokslo metų pradžioje vyksta dekanato, katedrų darbuotojų susitikimai su studentais, kurių metu studentai supažindinami su studijų programa, dėstytojais bei studijų procesu. Pirmakursiai gauna *Atmintinę Istorijos fakulteto I kurso studentams*. Studentų atstovai turi galimybes susitikti su fakulteto dekanu ir prodekanais ir, kaip teigia programos vykdytojai, dalyvauti Europos istorijos studijų programos komiteto darbe (Susitikimo metu studentai tai patvirtino). Akademinių grupių seniūnai dekanato administracijos informuojami apie studijų proceso einamuosius reikalus (pvz., rotacijas, stipendijas etc. 2011–2013 m. m. skatinamąją stipendiją gauna 2 programos studentai. Nė vienas iš *Europos istorijos* studijų programos studentų socialinės stipendijos negauna).

Stiprybės: Studijų procesas logiškai pagrįstas, vertinimo sistema aiški, o ir priėmimas atitinka teisės aktų keliamus formaliuosius reikalavimus. Studijų eiga vykdoma nuosekliai, egzistuoja reali proceso kontrolė ir grįžtamasis ryšys iš studentų pusės.

Silpnybės: Lieka neaišku, kiek studentai yra skatinami dalyvauti mokslinėje veikloje, ar planuojama juos įtraukti į mokslinę veiklą (pranešimai studentų konferencijose, straipsniai etc.). Fakulteto politikai skatinant studentus dalyvauti akademinio judumo programose trūksta konkretumo.

2.6. Programos vadyba

Programos vadyba labai centralizuota – jaučiamas didelis administracijos ir katedrų vedėjų vaidmuo.

Formaliai už *Europos istorijos* studijų programos organizavimą ir koordinavimą atsakingas fakulteto dekanas ir institucija – Dekanatas, kurį sudaro dekanas, prodekanai, katedrų (centrų) vedėjai ir fakulteto studentų atstovybės atstovas. *Europos istorijos* studijų programą administruoja studijų prodekanas, katedrų vedėjai ir dekanas padėjėja nuolatinėms studijoms. Studijų prodekanas sudaro nuolatinį studijų tvarkaraštį. Katedros įgyvendina Studijų programos komiteto rekomendacijas dėl studijų programos atnaujinimo, tobulinimo, studijų dalykų programų (aprašų) atnaujinimo ir tobulinimo, studijų priemonių rengimo etc. Formaliai viskas organizuojama kaip ir kitose aukštosiose mokyklose.

Studijų programos atnaujinimą ir priežiūrą įgyvendina *Europos istorijos* studijų programos komitetas teikdamas siūlymus. Per pokalbį paaikšėjo, kad šį komitetą, kurio siūlymus Istorijos fakulteto taryba tvirtina arba atmeta, sudaro visų katedrų atstovai. Nors dokumentuose

yra teigiama, kad komitete pilnateisiais nariais turi būti studentų atstovas, nėra aiškiai fiksuotas studentų vaidmuo programų komitete („Komitetas taip pat išklauso jame esančių studentų atstovų nuomonę apie vieno ar kito kurso kokybę ir savo kompetencijos ribose į ją atsižvelgia“. (Savianalizės suvestinė, p. 25). Europos istorijos studijų programos komiteto funkcijos yra labiau susijusios su programos stebėseną ir jos atnaujinimu. Savianalizės suvestinėje teigiama, kad „už studijų programos dalyką dėstančio dėstytojo mokslinės ir pedagoginės veiklos turinį (t. y. kokybę) tiesiogiai yra atsakingos katedros (katedrų vedėjai)“ (p. 24). Savianalizės suvestinėje neatsispindi dalykų aprašų atestavimas.

Ekspertams buvo pateikta studentams dalijama anketa, kurioje yra prašoma atsakyti į su studijų programos vykdymu, dėstomų dalykų kokybe etc. susijusius klausimus.

Savianalizės suvestinės rengėjai patys pripažįsta, kad *Europos istorijos* programa nėra tokia patraukli, kaip kitos studijų programos. Apie ją visuomenė mažai informuota, todėl gali kilti problemų dėl surenkamų kursų ir konkurencijos su kitomis IF vykdomomis istorijos pakraipos studijų programomis.

Stiprybės: LEU IF yra sukurti mechanizmai kokybės užtikrinimui; programos komitetas dalyvauja tobulinant studijų programą.

Silpnybės: Nėra aišku, kaip dažnai vyksta vidinės savianalizės ir studijų dalykų vertinimas; studentai minimaliai yra įtraukti į studijų tobulinimo procesą; neaišku, kokia katedra kuruoja visą *Europos istorijos* studijų programą.

III. REKOMENDACIJOS

1. Studijų dalykų dėstymą susieti su dėstytojų kompetencija. Subalansuoti Europos ir Lietuvos istorijos temas nurodytų dalykų turinyje, pataisytus ir patobulintus dalykų aprašus pateikti kokybiškai ir nuosekliai. Dalykų aprašus skelbti IF tinklalapyje.
2. Aiškiau apibrėžti užsienio kalbų mokymosi strategiją; iš dėstomų užsienio kalbų paketo neeliminuoti anglų kalbos; svarstyti galimybę įvesti anglų kalbos kursą (galima siūlyti kaip pasirenkamą dalyką), kadangi silpnas šios kalbos mokėjimas gali būti kliūtis judumo programų įgyvendinimui.
3. Susisieti kursinių (bakalaurinių) darbų temas su Europos istorijos problematika.
4. Detalizuoti muziejinės ir archyvinės praktikos vietas; nustatyti Europraktikos vietas, sudaryti formalias sutartis su institucijomis, kuriose bus atliekama ši praktika.

5. Didinti programos žinomumą, plėsti informacijos sklaidą apie Europos istorijos programos suteikiamas karjeros galimybes, tam, kad ateityje nekiltų problemų dėl studentų skaičiaus mažėjimo.
6. Ateityje skatinti studentų ir akademinio personalo akademinį mobilumą ir mokslines išvykas tam, kad būtų užtikrintas tiek studijuojančiųjų, tiek dėstančiųjų profesinės kompetencijos augimas.

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Lietuvos edukologijos universiteto studijų programa *Europos istorija* (valstybinis kodas – 612V22001) vertinama **teigiamai**.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balais*
1.	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	3
2.	Programos sandara	3
3.	Personalas	3
4.	Materialieji ištekliai	4
5.	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6.	Programos vadyba	3
	Iš viso:	19

* 1 - Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2 - Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3 - Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4 - Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas:

Doc. dr. Vygantas Vareikis

Grupės nariai:

Doc. dr. Rita Regina Trimonienė

Prof. habil. dr. Tamara Bairašauskaitė

Giedrius Kviklys